

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 1. Status quæstionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

adequatè illuminata. Consequentia facilem probationem habet. Actus intellectus tantum prærequiritur ad actum voluntatis, ut replicatio obiecti & illuminatio potentie: ergo posito actu, in quo consistit hæc applicatio, & illuminatio potentie nullus alius requiritur: ergo præ apprehensionem vel iudicium nullus alius actus intellectus prærequiritur ad volitionem.

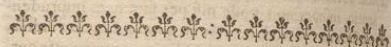
6 Respondent nonnulli, requiri imperiū ad electionem ut influet potentia volitivā intentionem præcedentē, quæ insinuat necessaria est ad electionem, & non fit neque per apprehensionem, neque per iudicium, quibus potest cognosci ratio boni, aut mali in obiecto reperta. In primis hæc solutio aliquantū recedit à cōclusionē, supponit enim imperium non requiri ad intentionem, sed tantum ad electionem. Sed neque hanc requiri, & hanc imitationē esse superfluum ad electionem faciendam probo. Eō præcisē quod voluntati proponatur utilitas mediæ & conducen-
tia, quam habet ad finē, & illius necessitas ad obtinendum finem, est sufficienter præuenta, ut nō possit finem non eligere suppositā intentione, quia ex vna parte obiectum est sufficienter propositum, ut voluntas possit illud amplecti, ex alia cognitio necessitatis, & intentio præhabita supposita potentia ad eligendū medium sufficiunt ut necessitatem valeant inducere: ergo ad electionem actus necessariū faciendam non prærequiritur tale imperium. Dices, prærequiri adhuc insinuationem ipsius intentionis, quæ non includitur in cognitione utilitatis, & necessitatis mediæ. Contrariū hæc insinuatō requireretur tantū deberet consistere in cognitione ipsius intentionis insinuatæ, non in actu imperij respectu mediæ, non enim intentio posset insinuari per actum respicientem medium, & non ipsam: ergo ex omni capite superflue ponitur talis imperij actus.

7 Dico tertio: Si tale imperium daretur, omnino libertatem voluntatis everteret. Conclusionē doctē, & solidē insequitur Suarez suprà in hunc modum. Posito tali imperio nulla est indifferentia in voluntate, quia talis est natura, ut non possit non coniungi cum actu, quod ita verū exultimat Med. cit. dubio 2. ut asserat stante imperio efficaci ex parte intellectus nullam restare libertatem in voluntate ad contradicendum, additque imperium non habere hanc efficaciam à voluntate, quia cum non sit in infinitum abeundum, necessariū perveniendum est ad aliquod imperiū intellectus antevergens omnē actionem voluntatis, quod hanc efficaciter rapiat ad operandum, ex quibus sic arguo contra Medinam, & omnes, qui illi cōsentiant. Posito hoc imperio nulla est libertas in voluntate, hoc imperium est ante omnem actum voluntatis: ergo ante omnem actum voluntatis supponitur id, quo posito nulla est libertas: ergo nullus actus voluntatis liber esse potest: duas partes antecedentis desumpsi ex Medina duas illationes factas exultimo apud omnes fore magni roboris.

8 Respondet Iuellus 9. Metaphys. q. 4. hoc imperium liberum esse respectu voluntatis, & ita actum ex illo necessariū illatum posse libertate gaudere. Recedit solutio à Thomistarum doctrina, & in maiores incidit difficultates, si actus imperij liberè debet supponere actum voluntatis, hic actus voluntatis aliud imperium, & ita in infinitum abeundum, vel deveniendum ad aliquem actum voluntatis, qui ab imperio non dependeat ad actum imperij necessariū, quod bene novit Medina, qui ne in hanc difficultatē incideret falsus est hoc imperium antevertere omnē actū voluntatis, & illo posito nullam manere libertatem in voluntate, non sine magna humanæ libertatis iactura. Deinde etiamsi imperium liberum esset, actus quando ab illo necessariū oritur, in se non esset liber, sed liberate imperij secundariū, & derivatiū, sicuti electio orta ex intentione libera efficaci in se libera non est, ut probabo in anima Controv. 10. Punct. 3. Plures alias solutiones, & plurima alia argumenta possem adducere contra hanc sententiam. Vide quæ contra omnem prædefinitionem antecedentem nostri Authores adducunt, quæ omnia æquē contra hoc imperium adduci possunt, illa iterum recognosce, quibus poteris uti ad imperium impugnandum.

9 Si velim fundamenta euellere, quibus hoc nititur imperium, vix vllum inuenio. Primum peti solet ex auctoritate Aristotelis, apud quem neque relatum ab aduersariis vllum testimonium inuenio, quod quidquam difficultatis præ se ferat. Legatur P. Vasquez disput. 59. citatā, cap. 5. ubi mentem Aristotelis doctē interpretatur. Circa mentem D. Thomæ lege nostrum Ruizium disput. 3. de providentia,

sect. 7. à n. 8. ubi probat Angelicum Doctorem nullum posuisse actum imperij in intellectu distinctum à iudicio enunciativo, & in hoc consistere actū imperij iuxta auctoritatem sancti Doctoris, probat ex illius testimonio, & ex interpretatione Conradi nobilis rati Præceptoris Discipuli. Probat similiter nostrum Ruizium multis Scripturæ testimoniis, actum imperij verbo Indicatio significari. Quod si ita imperium constituitur faciliè illud admittam respectu volitionum efficacium, quas iudiciū de bonitate obiecti, saltem ut in plurimum præcedere verum est, vnum tamen Thomistis non concedam, quod Angelicus Doctor minime docuit, videlicet actum illum imperij talis esse naturæ, ut illo posito, nulla in voluntate indifferentia remaneret, hoc enim absque omnimoda libertatis iactura conceditur; voluntas enim indiget iudicio, ut possit proprium actum elicere, non verò iudiciū illud prærequiritur voluntatem determinat, sed voluntatem constituit potentem se determinare, & ita requiritur iudiciū ut voluntas se ipsam determinet, non verò, ut illud voluntatem prædeterminet, quod pulchrè dixit Bernardus libro de gratia & libero arbitrio, his verbis, *Est ratio data voluntati, ut insinuat illam, non ut destruat; destrueret autem, si necessitatem illam imponeret, quo minus pro arbitrio suo sese volueret.* In confirmationem huius doctrinæ docuit Salas 1. 2. tit. 6. disp. 2. sect. 1. a. ex Viguerio, quem ipse refert imperium directivum pertinere ad intellectum, & motivum ad voluntatem.

CONTROVERSIA IX.

De actibus voluntatis imperantibus alios actus eiusdem potentia.

M N I A quæ in hac materia continentur purè sunt Philosophica, quia tamen Theologis valde necessaria sunt illis disputanda commendant Philosophi; ego tamen illa non omitram hac de causa, munus enim Philosophi est Theologo ministrare illa quæ intra Philosophiæ obiectum continentur.

PUNCTUM PRIMUM.

De imperio reflexo circa actum singularem.

§. I.

Status questionis.

Omnium potentiarum Regina voluntas, quæ aliis imperat, & determinat ad proprios actus, cui potentia externæ præstò obediunt, ut primum enim voluntas dicit, *volo deambulare*, potentia loco motiva suum exercet officium & voluntati obedit, & intellectus in omnibus, in quibus sufficiens motivum habet ad assentiendum, vel dissentiendum, & rei evidentia ad aliquem actum non adducitur, voluntati obedit, & ad imperium illius assensum dicit, vel dissensum simile imperiū exercet voluntas, respectu suorum actuum, quādo per vnum actum alium sibi imperat, ut cum dicit, *volo elicere actum contritionis*, contritionis actus imperatus dicitur; ille verò alius actus reflexus quo dicit voluntas, *volo elicere contritionem*, imperans appellatur.

De ratione actus imperati est ab imperato procedere, & de ratione imperantis in imperatū influere, inde imperans & imperatus se habent tanquam causa & effectus. Addit Ripalda de ratione imperati esse ordinatū in finem operantis, & hac ratione dicitur illi servire, ita ut omnis actus voluntatis ab alio procedens, & in illius finem ordinatus imperatus dicitur. Non placet hic philosophandi modus, quia sæpè actus imperans tanquam finem respicit ipsum imperatum, sæpè enim quis dicit, *volo elicere contritionem* propter excellentiam ipsius actus nullo alio fine inspecto, quæ finem non inspicit contritio, quæ tantum respicit destructionem peccati propter Deum offensum. Secundo, electio mediōrum dependet ab intentione, & in illius finem ordinatur, &

& tamen intentio non vocatur actus imperans respectu electionis, neque electio imperata dicitur respectu intentionis. Actus imperatus proprie solum appellatur, illi qui ab alio actu reflexo voluntatis dependet, sed de hoc nomine tenus potest esse questio, si enim dicamus actum reflexum tantum posse dici imperantem, insurgeret questio, an vnus actus directus possit oriri ex alio directo ad cuius finem cōducit, siue hoc sit per influxum imperantis in imperatum, siue per aliam dependentiam causæ ad effectum.

3 Duplex est imperium vnum efficax, inefficax aliud; imperium efficax aliter dicitur, ac cogitatio efficax appellatur, quia inter cogitationes, quæcumque effectum habet, etsi potuerit illum non habere, efficax dicitur, quod ex se effectum habet tali modo sibi connexum, vt illum non possit non habere; imperium autem quod sine effectu, ad quem potentia est in actu primo completa, potuit esse etiam si de facto illum sortitur, inefficax dicitur, quia illius efficacia non desumitur ab effectu, sed à sua natura. Rursus imperium est duplex reflexum, & directum. Imperium reflexum consistit in actu respiciente alium actum eiusdem voluntatis tanquam obiectum; imperium directum, est actus qui directè tendit in obiectum externum, in cuius ademptionem, internus alius actus conducere potest, v.g. amat quis bonitatem diuinam, & ex hoc amore immediatè mouetur ad actum misericordie, qui nouit maxime conducere hoc opus ad obiectum prius amatum, v.g. ad obsequium præstandum bonitatis diuinæ.

4 Actus reflexus triplex potest respicere obiectum, primum est actus determinatus & singularis: secundum est actus indeterminatus sed particularis: tertium, actus confusus, & quasi vniuersalis, exempli gratia, dicit quis volo elicere contritionem, hic actus respicit obiectum determinatum & singulare, si autem dicat, volo elicere actum misericordie vel iustitiæ, hoc obiectum est singulare sed indeterminatum, dicit vnum singulare, sed sub distinctione inter duo. Tandem si dicat, volo elicere actum virtutis immemor alius speciei in particulari, & tantum memor virtutis vt sic in communi.

5 Item actus reflexus qui fertur in actum particulatam & indeterminatam, v.g. volo elicere actum iustitiæ vel charitatis, dupliciter potest respicere obiectum indeterminatum. Primo, quia rectè inspecta natura actus iustitiæ & misericordie vterque actus placet voluntati, nepter tamen adeo illi gratus est vt ex vi illius voluntas illi alteri præferat, sed dicat, elicere alterum ex his actibus, ac si diceret, neutrum horum exercere mihi molestum erit, quia tamen non duos actus exercere volo, quemcumque ex his assumam. Alio modo potest dicere voluntas: volo facere hunc vespillum, non se potius ad hunc quam ad illum determinando, quia vtriusque vel saltem alterius naturam nondum rectè perspectam habet, & expectat rectam & adæquatam notitiam illius, vt potius hunc eligat, quam illum ne minus vtilem vel magis arduum illius naturam ignorans eligat.

6 Duplici etiam modo potest ferri actus reflexus in rationem communem actus, nulla cognita specie, vel non determinatâ materia. Primo, in rationem illam communem exercendam tantum in aliquo individuo, v.g. actus, quo quis dicit, volo elicere actum virtutis, ac si diceret, volo elicere aliquem actum ex pluribus honestis, qui fieri possunt. Secundo modo potest ferri in rationem illam communem exercendam in omnibus indiuiduis illius, vt si quis diceret, volo adimplere legem Dei, seu volo elicere actus externos mihi præceptos, non cogitando de hoc neque de illo singulari, quia nullus actus præceptus in particulari tunc memorie occurrat. Tandem hi omnes actus reflexi possunt respicere actus positivos & possunt tendere in liberas omissiones. Potest vltimò considerari volitio inclinans voluntatem ad aliam volitionem circa idem formale motiuum cum diuerso obiecto materiali saltem inadæquatè, v.g. amor Dei propter ipsum, ad amorem proximi propter Deum. De his omnibus examinandum est an actus possint inter se imperari.

§. II.

Statuuntur actus reflexi voluntatis imperantes alios actus eiusdem potentie.

7 Negat Vasq. 1.2. disp. 51. c. 5. posse vnum actum voluntatis alium immediatè imperare, & esse causam illi. Francisc. de Ouedo Philosoph. Tom. II.

lius per modum imperij, & consequenter affirmat actum reflexum tantum comitanter se habere respectu directi, quem respicit, vel tantum actum reflexum ad directum elicendum conducere quatenus illum determinat ad motiua inuestiganda, quæ voluntati applicata illam inclinent ad actum directum reflexè volitum.

Afirmatiuam partem tuerentur P. Suarez 1.2. disp. 10. de actibus imperatis sect. 1. & de bonitate actus interioris disp. 6. sect. 3. P. Salas 1.2. lib. 7. disp. 3. sect. 16. P. Egid. Corninch. 2.2. disp. 27. n. 11. P. Valentia P. Azor, Tann. Alenf. Altiñod. Capr. Almai. Caiet. Theo. Conrr. & Lorca apud Ripaldam de ente supernaturali disp. 65. sect. 3. longam istam Theologorum manum ducat S. Th. 2.2. q. 124 art. 21. ad 23. & 1.2. q. 13. art. 1. & q. 19. art. 2. ad primum, vbi hæc habet: *Quantum ad actum voluntatis, non differt bonitas quæ est ex obiecto, à bonitate quæ est ex fine: sicut in actibus aliarum virtutum, nisi forte per accidens prout finis dependet ex fine, & voluntas ex voluntate.* Quibus verbis expressè docet actum voluntatis immediatè pendere ex alio diuerso modo, atq; electio pendet ex intentione, quia tunc non pendet finis ex fine, sed medium ex fine, hæc autem docet finem pendere ex fine, quod nisi per imperium fieri nequit.

Abstineo à rationibus Theologicis, quas pro hac conclusione adducit Ripalda, & intra Philosophiæ terminos hanc conclusionem probo. Actus voluntatis quo ego dico, volo elicere actum amoris, conducit ad hunc actum amoris faciendum, vt fatetur Valquez, & nullus negare potest, si enim non conducunt, æquè expectarem actum amoris ab homine, qui modò habet voluntatem illum elicendi, & ab illo qui nunquam de tali obiecto cogitauit, neque fundamentum haberemus ad expectandam sacramentalem confessionem ab homine qui firmiter statuit se per hoc sacramentum propriam animam expiaturum, neque peccatorem hortaremur, vt statuât sibi plures actus virtutis exercendos, intendentes hunc hominem illos exercere, quandoquidem actus quibus modò id statuitis, non conducunt ad praxim aliorum interiorum, quam respiciunt tanquam proprium obiectum, quod concedere valde temerarium est & absurdissimum esset, sed nullo alio modo melius potest conducere, quam immediatè imperando suum obiectum: ergo hoc modo & non alio conducit. Si probetur minor, discursus vndique firmus erit, sic illam statuo. Actus imperans nullo alio modo potest influere in imperatum nisi per immediatum imperium modo explicando Punct. 3. vel excitando nouas rationes applicando motiua voluntati vt actum imperatū eliciat, vt vult Valq. neque alius modus quo conducatur actus reflexus ad directum huiusque inuētus est, sed non conducit per applicationem motiuorum: ergo, immediatè non conducere applicando motiua sic probo. Actus, quo ego dico, volo amare Deum, vel mouet voluntatem, vt eliciat actum imperatū intellectui nouam inquisitionem motiuorum ad amorem vel immediatè mouet ipsum intellectum ad hanc inquisitionem faciendam, si intellectum applicat ad illam medio actu voluntatis: ergo actus voluntatis, quo ego dico, volo amare Deum, immediatè inclinat voluntatem ad actum, quo dicit, volo indagare motiua ad amandum Deum: ergo potiori ratione poterit eandem voluntatem inclinare ad ipsum amorem ad quem est iam proximè potens, & sufficienti motiuo præuenta: si enim actus voluntatis ad alium potest immediatè mouere, ad nullum potiori ratione quam ad illum, quem habet pro obiecto. Secundo probo voluntatē non posse media alia volitione applicatè intellectū, ad inquisitionem motiuorum: sepe cum quis motiuum habet ad amandum Deum, & ad hunc amorem reflexè amandū propter excellentiam illius, non cogitat de inquisitione aliorum motiuorum, neque aliquid cognoscit præter illa motiua ad amandum Deum amore directo, & ad intendendum hunc amorem directum alia volitione reflexa; ergo non potest habere actum quò dicat, volo querere alia motiua ad Deum amandū, non enim potest ferri voluntas in inquisitionem mediorum, quæ non cognouit. Tertio, sepe potest voluntas cognita bonitate Dei & cognita bonitate actus amoris versantis circa hanc bonitatem elicere actū reflexum quo dicat, volo propter meam iustificationem elicere actum amoris respicientem tanquam formale motiuum bonitatem Dei, tum impertinens erit inquisitio aliorum motiuorum, cum actus imperatus tantum sit elicendus propter bonitatem Dei, quàm iam intellectus cognouit, quod contingit quotiescumque voluntas imperat